

Udskriftsdato: 8. januar 2026

VEJ nr 10034 af 23/10/2025 (Gældende)

Vejledning om risikostyring på likviditetsområdet for små og mellemstore pengeinstitutter

Ministerium: Erhvervsministeriet

Journalnummer: Erhvervsmin., Finanstilsynet, j.nr. 25-008909

Vejledning om risikostyring på likviditetsområdet for små og mellemstore pengeinstitutter

1. Indledning og anvendelsesområde

Denne vejledning erstatter Finanstilsynets vejledning nr. 10082 af 16. december 2021, Vejledning om risikostyring på likviditetsområdet for penge- og realkreditinstitutter.

1.1. Formål med vejledningen

Denne vejledning kommunikerer Finanstilsynets forventninger til risikostyring på likviditetsområdet i små og mellemstore pengeinstitutter (herefter institutter).

Likviditetsrisici omfatter både likviditets- og finansieringsrisiko. I praksis kan disse risici ikke entydigt adskilles. Derfor betegnes de begge som likviditetsrisici i denne vejledning. Hvis likviditetsrisici materialiserer sig, kan effekterne være store og vise sig i løbet af meget kort tid. Derfor er det vigtigt, at institutterne har en fornuftig og løbende styring af likviditetsrisici både på kort og lang sigt.

Finanstilsynets væsentligste forventning til alle pengeinstitutter på området er, at instituttet selv løbende tager kvalificeret stilling til konkrete likviditetsrisici, som de følger af instituttets forretningsmodel, aktiviteter, størrelse og selskabsstruktur, og at instituttet selv sikrer en passende identifikation, overvågning, styring og mitigerende af disse risici.

Vejledningen ændrer ikke på kravene til pengeinstitutterne, som følger af reguleringen på området, og som er indeholdt i den til enhver tid gældende EU-kapitalkravsforordning, LCR-forordning, lov om finansiell virksomhed og bekendtgørelse nr. 1103 af 30. juni 2022 med senere ændringer om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. (herefter ledelsesbekendtgørelsen), herunder bilag 4 om likviditetsrisici.

Når der i denne vejledning står, ”skal”, indebærer det, at instituttet skal gøre som beskrevet, fordi det følger af reguleringen. Når der står ”bør” eller tilsvarende, indebærer det, at institutterne kan vælge andre former for tiltag eller vurdere, at de ikke har behov for tiltag. Vejledningen er dermed ikke udtømmende. Det betyder, at et institut kan handle indenfor lovgivningen, selvom det er udenfor rammerne af vejledningen. Et institut kan altså afvige fra anvisningerne i denne vejledning, men bør i alle tilfælde kunne redegøre for, at der føres en forsvarlig likviditetsstyring.

1.2. Proportionalitet

Proportionalitetsprincippet på likviditetsområdet fremgår af § 2 og bilag 4, nr. 2, i ledelsesbekendtgørelsen. Det følger heraf, at kravene til risikostyringen på likviditetsområdet i store og/eller risikofyldte institutter vil være mere omfattende end kravene til risikostyringen i små og mellemstore institutter, hvor likviditetsrisici alt andet lige kan være mere begrænsede. Finanstilsynet vil dermed forvente af SIFI'er, at de efterlever alle dele af EBA's retningslinjer for ledelse og styring, som er relevante på likviditetsområdet. Små og mellemstore institutter vil kunne leve op til Finanstilsynets forventninger ved at følge denne vejledning. SIFI'er kan dog lade sig inspirere af vejledningen, hvis der er dele af dets forretning, hvor kompleksiteten er mindre, og hvor vejledningens anvisninger kan være relevante.

En begrænset likviditetsrisiko for et pengeinstitut indebærer:

- at være finansieret med almindelige indlån fra private og ikke-finansielle erhvervskunder uden større koncentration af indlån fra individuelle kunder og uden større omfang af indlån, der ikke er dækket af indskydergaranti
- at have et komfortabelt, stabilt indlånsoverskud og en høj og stabil likviditetsoverdækning (opgjort ved overdækning til LCR-kravet)
- kun at have en mindre eksponering og eventuelt et mindre omfang af behæftede aktiver mod andre pengeinstitutter og Nationalbanken, som ikke påvirker pengeinstituttets langsigtede finansiering
- at være uafhængig af markedsfinansiering, der løbende skal refinansieres som led i instituttets langsigtede finansiering
- ikke at have væsentlige eksponeringer mod andre valutaer end DKK i sine udlån, indlån og i sin finansiering i øvrigt.

Små og mellemstore pengeinstitutter, der ikke lever op til ovenstående, kan stadig bruge forventningerne i denne vejledning som rettesnor på relevante områder og forudsat, at instituttet i sin likviditetsrisikostyring tager eksplicit højde for instituttets kompleksiteter på de konkrete områder, hvor instituttet afviger fra ovenstående.

Det forventes f.eks., at et institut, der lever op til ovenstående, men ikke har et komfortabelt, stabilt indlånsoverskud, at have en særlig fokus i sin likviditetsrisikostyring på de risici, der følger af et begrænset indlånsoverskud eller et indlånsunderskud. Instituttet kan f.eks. tage højde for dette i sin interne likviditetsrammesætning, likviditetsstresstests, likviditetsberedskabsplan mv.

2. Bestyrelsens opgaver og ansvar på likviditetsområdet

2.1. Likviditetspolitikken

Som en del af de overordnede rammer og mål på likviditetsområdet har instituttets bestyrelse ansvar for at beslutte en likviditetspolitik, herunder en beredskabsplan i tilfælde af utilstrækkelig eller manglende likviditet, jf. § 4, stk. 2, nr. 5, i ledelsesbekendtgørelsen. Politikken skal angive, hvilken likviditetsrisikoprofil bestyrelsen ønsker, at instituttet skal have, jf. bilag 4, nr. 5, i ledelsesbekendtgørelsen.

Små og mellemstore pengeinstitutter kan godt bruge en forholdsvis standardiseret likviditetspolitik, som f.eks. er baseret på skabeloner fra brancheorganisationer, så længe sådanne standarder dækker de relevante områder, og så længe instituttets bestyrelse sikrer, at instituttets likviditetspolitik i forhold til standarden i tilstrækkeligt omfang er uddybet og tilpasset instituttets konkrete forhold. Bestyrelsen bør i sådanne tilpasninger og uddybninger være særligt opmærksom på at sikre, at likviditetspolitikken afspejler kvalificeret stillingtagen til likviditetsrisici, som følger af forhold, hvor instituttet måtte adskille sig fra andre institutter.

2.1.1. Opgørelse og identifikation af likviditetsrisici (herunder interne grænser)

Likviditetspolitikken skal indeholde principper for, hvordan instituttet identificerer og opgør sine likviditetsrisici, jf. bilag 4, nr. 7, litra a, i ledelsesbekendtgørelsen.

Instituttet skal opstille passende interne grænser for likviditetsrisici, der afspejler instituttets likviditetsrisikoprofil og er baseret på konkrete metoder, som kvantificerer disse risici – f.eks. stresstest.

Som minimum skal instituttet fastsætte interne grænser for liquidity coverage ratio (LCR), net stable funding ratio (NSFR) og eventuelle søjle II-likviditetskrav fastsat af Finanstilsynet, jf. bilag 4, nr. 7, litra b, i ledelsesbekendtgørelsen.

Instituttet bør desuden ud fra risikoprofilen vurdere, om det bør fastsætte grænser for andre likviditetsmål end de lovbestemte. Eksempler herpå er:

- likviditetsreserve (f.eks. i X mio. kr.)
- opretholdelse af positiv likviditetsoverdækning (f.eks. i min. X måneder i et stressscenarie)
- indlånsoverskud (f.eks. min. X mio. kr. eller min. X pct. af udlånet)
- refinansieringsrisici (f.eks. maks. X pct. forfald af finansiering indenfor Y måneder)
- type af finansieringskilder, instituttet må bruge (f.eks. maks. X pct. markedsfinansiering)
- grænser for enkelte finansieringskilder (f.eks. indlån fra erhvervskunder på maks. X mio. kr. eller X pct. af indlånet)
- grænser for aktivbehæftelse (f.eks. behæftelse på maks. X pct. af aktiverne)
- grænser for valuta (f.eks. Y valuta i maks. X pct. af passiverne).

Instituttet bør således afstemme de interne grænser med den likviditetsmæssige risikoprofil og forretningsmodellen. Og de interne grænser bør være en del af den samlede risikostyring på likviditetsområdet. De interne grænser kan både være målrettet den daglige likviditetsstyring og instituttets evne til at fortsætte dets aktiviteter under perioder med stress.

Instituttets bestyrelse bør derfor ved fastsættelsen af interne grænser især tage højde for relevante markedsforhold og de regulatoriske krav, ligesom bestyrelsen regelmæssigt og ved ændringer i forretningen og i markedet bør vurdere, om kalibreringen fortsat er passende.

Grænserne bør samlet set være velbegrundede, og begrundelserne bør fremgå af likviditetspolitikken. Under alle omstændigheder bør den anvendte tilgang og metode bag fastsættelse af de interne grænser være dokumenteret.

2.1.2. Likviditetsbufferen

Likviditetspolitikken skal indeholde principper for instituttets likviditetsbuffer, der omfatter størrelsen og sammensætningen af instituttets likviditetsbuffer, og principper, der sikrer, at likviditetsbufferen er tilstrækkelig diversificeret og tager højde for koncentrationsrisici og valutarisici, jf. bilag 4, nr. 8, i ledelsesbekendtgørelsen.

Institutterne skal tage højde for koncentrationsrisici i likviditetsbufferen med særlig fokus på, at et institut, der holder stats- eller realkreditobligationer indenfor den samme eller ganske få forskellige

obligationsserier, bør holde obligationer i de mest likvide obligationsserier for at sikre, at obligationsbeholdningen består af reelt likvide aktiver.

Som udgangspunkt bør et institut ikke holde mere end halvdelen af de udstedte obligationer i en obligationsserie. Instituttet bør heller ikke være så koncentreret på en udsteder af realkreditobligationer, at instituttet kan komme til at bryde LCR-kravet, hvis obligationer fra den pågældende udsteder falder væsentligt i værdi.

2.1.3. Finansieringsstruktur

Likviditetspolitikken skal indeholde principper for instituttets finansieringsstruktur. Det skal fremgå af politikken, hvordan instituttet sammensætter sin finansiering, så instituttet har en forsvarlig finansieringsstruktur og et tilstrækkeligt niveau af langsigtet finansiering, jf. bilag 4, nr. 9, i ledelsesbekendtgørelsen. Det omfatter bl.a. grænser for brug og koncentration af de forskellige finansieringstyper og forsvarlige løbetider, jf. bilag 4, nr. 9, litra a og b, i ledelsesbekendtgørelsen.

Instituttet bør til enhver tid have overblik over sine finansieringskilder og restløbetiden på dem. Instituttets bestyrelse bør dermed vurdere, om finansieringsstrukturen afspejler instituttets aktuelle og forventede finansieringsmuligheder, hvad enten finansieringen er baseret på indlån, egenkapital eller markedsfinansiering.

Instituttets grænser for finansieringsrisici skal afspejle instituttets behov og muligheder for at skaffe finansiering, da dette er en forudsætning for en forsvarlig likviditetspolitik, jf. bilag 4, nr. 6, i ledelsesbekendtgørelsen.

Instituttet bør være opmærksomt på de individuelt fastsatte krav til nedskrivningsegne passiver (NEP-krav), herunder at efterlevelsen af NEP-kravene med gældsudstedelser kan medføre et ændret udstedelsesomfang og dermed kræve en tættere overvågning af markedsfinansieringen.

Benytter et institut markedsfinansiering til opfyldelse af sit NEP-krav, bør instituttet tilrettelægge sin markedsfinansiering på en måde, hvor der er taget højde for refinansieringsrisici. Instituttet bør bl.a. sikre dette ved at have en forsvarlig overdækning på kravene¹.

Finansieringsrisikoen er desuden væsentlig, hvis et institut baserer en væsentlig del af sin finansiering på tidsindskud og indlån med opsigelsesvarsel. Tidsindskud og indlån med opsigelsesvarsel kan være flygtige under stress. Derfor kan tidsindskud og indlån med opsigelsesvarsel være en risikofyldt finansieringskilde, og instituttet skal have principper, som tager højde for dette i sin vurdering af indlånets stabilitet, jf. bilag 4, nr. 9, litra d, i ledelsesbekendtgørelsen. Dette stiller også særlige krav til risikostyringen af finansieringsrisici, bl.a. i forhold til restløbetiden og spredningen på finansieringskilderne.

Mindst én gang om året bør et institut revurdere sit forventede finansieringsbehov i forhold til at have en forsvarlig styring af sin finansieringsstruktur. Det kan f.eks. ske i forbindelse med udarbejdelse af et budget for de kommende år. Revurderingen bør omfatte indlån, egenkapital og i relevant omfang også markedsfinansiering. Usikkerheden ved finansieringsbehovet kan f.eks. belyses ved kvantitative følsomhedsberegninger, likviditetsstresstests og lignende eller kvalitative vurderinger af sandsynligheden for en ændret finansieringsstruktur. Institutter, der er afhængige af markedsfinansiering, bør som minimum have

en fundingplan, der dokumenterer det forventede finansieringsbehov. Ændrede markedsforhold eller en ændret strategi bør føre til opdatering af instituttets fundingplan.

2.2. Beredskabsplan

Instituttets bestyrelse skal vedtage en beredskabsplan for fremskaffelse af likviditet og finansiering, der kan sættes i værk, hvis instituttet får likviditetsmæssige udfordringer, jf. bilag 4, nr. 16, i ledelsesbekendtgørelsen.

Bestyrelsen skal i beredskabsplanen bl.a. tage stilling til, vurdere og vedtage tiltag for fremskaffelse af likviditet og finansiering. Bestyrelsen skal prioritere tiltagene og vurdere sandsynligheden for, at de enkelte tiltag kan gennemføres indenfor den forventede tidshorisont, samt vurdere instituttets markedsadgang under stress og evne til at fremskaffe markedsfinansiering, jf. bilag 4, nr. 17, litra a, i ledelsesbekendtgørelsen.

De fastlagte initiativer i beredskabsplanen skal altså være realiserbare i en kritisk situation og indenfor den tidshorisont, initiativerne forventes at kunne sættes i værk under. Instituttet skal i beredskabsplanen tage højde for sin markedsadgang under stress og sin evne til at fremskaffe markedsfinansiering. Et institut med begrænset brug af markedsfinansiering bør sikre sig, at beredskabsplanen afspejler de typisk begrænsede muligheder for at fremskaffe markedsfinansiering, som instituttet reelt har på kort sigt. Det vil især gælde små og mellemstore institutter, hvor markedet må forventes at være begrænset i en længere periode under stress. Store institutters markedsadgang kan også blive begrænset.

Der er ingen konkrete krav til antallet af initiativer i en beredskabsplan. Et lille eller mellemstort institut med en høj likviditetsoverdækning kan som udgangspunkt i princippet nøjes med få, men realistiske initiativer i beredskabsplanen. Det er dog væsentligt, at de enkelte initiativer er tilpasset instituttets risikoprofil, risikostyring og forskellige typer af stress for at være realistiske i en stresssituation.

Bestyrelsen skal i beredskabsplanen definere, hvilke hændelser der kan medføre, at planen skal iværksættes, herunder definition af tidlige indikatorer for en potentiel krisesituation og definere, hvilke enheder der skal iværksætte beredskabsplanen, jf. bilag 4, nr. 17, litra b og c, i ledelsesbekendtgørelsen.

Beredskabsplanens iværksættelse skal dermed være defineret i beredskabsplanen, således at det er klart, hvad der konkret kan føre til, at beredskabsplanen iværksættes. Beredskabsplanen skal derfor klart definere de hændelser, som medfører, at planen iværksættes. Det omfatter en definition af tidlige indikatorer for potentiel krisesituation. Aktivisering af beredskabsplanen indebærer, at instituttet i en konkret situation skal tage stilling til, om instituttet er bekymret over situationen og ønsker at gøre noget aktivt, eller om udslaget i indikatoren omvendt ikke er bekymrende for instituttets evne til at kunne opretholde de lovgivningsmæssige og interne mål.

Formålet med beredskabsplanen er altså, at den skal kunne bruges i krisesituationer. Når en indikator i beredskabsplanen slår ud, bør relevante medarbejdere drøfte, hvad årsagen til udslaget er, og om der er behov for at reagere eller iværksætte tiltag fra beredskabsplanen i prioriteret rækkefølge. Beredskabsplanen bør være separat genkendelig i forhold til genopretningsplanen, og beredskabsplan og genopretningsplan bør være i overensstemmelse med hver sit formål, jf. vejledning nr. 9460 af 26. juni 2024 om genopretningsplaner for pengeinstitutter og realkreditinstitutter m.fl.

Tiltagene i beredskabsplanen skal afprøves mindst én gang om året i det omfang, det er muligt, og afprøvningen skal dokumenteres, jf. bilag 4, nr. 18, i ledelsesbekendtgørelsen. Afprøvning af beredskabsplanen har til formål at sikre dens anvendelighed. Afprøvningen bør desuden sikre, at instituttets interne systemer, processer og juridiske muligheder er sådan, at der ikke kan opstå tekniske eller juridiske vanskeligheder ved at iværksætte tiltagene i beredskabsplanen.

I afprøvningen af beredskabsplanen bør instituttet afprøve de tiltag, der allerede indgår i instituttets almindelige forretningsomfang. Et institut med repo-aktiviteter i instituttets almindelige forretningsomfang kan f.eks. afprøve dette tiltag. Andre tiltag, såsom at mindske udlånet eller øge indlånet, er naturligvis sværere at afprøve i praksis. Institutet bør afprøve så mange initiativer som muligt i beredskabsplanen under hensyntagen til instituttets aktuelle forretningsomfang.

Den risikoansvarlige skal sikre, at beredskabsplanen afprøves mindst en gang om året i videst muligt omfang, jf. bilag 4, nr. 40, litra b, i ledelsesbekendtgørelsen. Viser afprøvningen et behov for at revidere dele eller hele beredskabsplanen, bør det ske i forlængelse af afprøvningen, jf. bilag 4, nr. 20, i ledelsesbekendtgørelsen.

2.3. Likviditetsstresstest

Instituttets bestyrelse skal sikre, at instituttet har udarbejdet og anvender likviditetsstresstests, som er passende til at vurdere betydningen af forskellige stress for instituttets likviditets- og finansieringsforhold. Det forudsætter, at bestyrelsen har tilstrækkelig indsigt i og forholder sig til de centrale metoder og antagelser og disses rimelighed for virksomhedens forhold. Direktionen skal dokumentere de benyttede metoder og antagelser, jf. bilag 4, nr. 21, i ledelsesbekendtgørelsen.

Instituttet skal vurdere, hvilke typer af stress der er relevante. Relevansen afhænger bl.a. af instituttets finansieringskilder og likvide aktiver. Metoder og antagelser i likviditetsstresstests bør i tilstrækkelig grad afspejle instituttets specifikke forhold, så beregningerne er retvisende for instituttets faktiske likviditetsrisiko. Institutet bør bruge resultaterne i den løbende likviditetsplanlægning og risikostyring på likviditetsområdet.

Små og mellemstore institutter kan ud fra en proportionalitetsbetragtning løbende overvåge fastsatte, relevante stressindikatorer i stedet for at udføre egentlige stresstests. Det kan f.eks. omfatte mål for fald i indlån og stigning i udlån, stigning i kassekreditter og øget træk på kassekreditter samt stigning i toneangivende renter på mellemlang og lang sigt. Bruger instituttet stressindikatorer, bør de være tilpas forsigtigt sat.

Stressindikatorer og de interne grænseværdier bør afspejle instituttets likviditetsrisici og fastsættes, så der er en væsentlig buffer fra stressindikatoren til det punkt, hvor instituttet kommer i egentlige likviditetsproblemer. Hvis instituttet bryder sine fastlagte grænser for stressindikatorerne, bør det udføre egentlige likviditetsstresstests.

Som udgangspunkt skal et institut udføre likviditetsstresstests regelmæssigt og minimum månedligt, jf. bilag 4, nr. 24 i ledelsesbekendtgørelsen. Små og mellemstore institutter, der bruger stressindikatorer, bør overvåge disse med passende frekvens.

Likviditetsstresstests skal tage tilstrækkeligt højde for tidshorisonter i en stress-situation, jf. bilag 4, nr. 22, litra b, i ledelsesbekendtgørelsen. Det kan f.eks. være indenfor 30 dage, mellem 30 dage og 3 måneder og mellem 3 og 12 måneder. Institutter med væsentligt behov for intradagslikviditet forventes løbende og i relevant omfang at stresse intradagslikviditeten.

Alle institutter med markedsfinansiering bør i forbindelse med deres likviditetsstresstests forholde sig til deres markedsadgang i en stresset situation. Instituttet bør desuden overvåge generelt ændrede markedsforhold og ændring af institutspecifikke forhold med betydning for instituttets markedsfinansiering.

Alle institutter med væsentlig aktivitet i separate og signifikante valutaer i henhold til artikel 5, stk. 5, i LCR-forordningen og artikel 415, stk. 2, i CRR bør i relevant omfang gennemføre likviditetsstresstest for de relevante, separate valutaer. Hvis aktiviteterne er begrænsede og ukomplicerede, så risiciene er nemme at overskue, kan stresstests dog være unødvendige.

Finanstilsynet, den 23. oktober 2025

LOUISE MOGENSEN

/ Thomas Worm Andersen

¹ Se også Finanstilsynets vejledning om forsvarlig finansieringsstruktur i forhold til NEP- og gældsbufferkravet (VEJ nr 9927 af 17/11/2023)